

Дејан Симоновић

ПОРУКА

У ваздуху боје рђе, протезало се недељно поподне.

Био је то дан одлуке. Дан остварења.

Глигорију Гавриловићу је при души било разнолико. Било је ту и нечег свечаног, и узбуђеног, и устрашеног. Није се у незнатно запутио. Напротив, заиграо је на велико.

На улици, код црвеног кабриолета, укопао се, прикован сумњом. Има ли све што му је потребно? Или је нешто заборавио? Дешава му се да заборави. И најситнији пропуст би могао све да упропасти.

Узрујаним покретима претура по торбици. Та узрујаност га љути, не слуги на добро. Човек би у оваквим тренуцима морао да буде присебан и прибран. Иначе...

Добро, мобилни је ту. Са свим неопходним бројевима. Ту је и бележница. У бележницу је унео исте оне телефонске бројеве које је укуцао у меморију мобилног. Злу не требало. Није се поуздавао у те направе. Мушичаве су, варљиве. Могао би, избебуха, да остане без читавог именика. И шта онда да ради? Папир је ипак папир. Оно што је на њему записано не може да испари тек тако. Властито памћење му више није притицало у помоћ. Није упамтио ниједан телефонски број откад је почео да их укуцава.

Наставио је, у сусрет судбини. У *сусрет судбини*, допадао му се тај израз, понављао га је од раног јутра. Не наглас, да га неко не чује, једва ако би га прошаптао ту и тамо. Што да му се подсмева свет, заједљив управо зато што се задовољава малим. Успе ли, више ником неће бити до смеха.

Могао је свој наум да спроведе и тамо где је становао, довољно би било да се лифтом повезе пар спратова, до терасе на врху зграде. Лифт је, зачудо, радио. Али је био у тако рђавом стању да је сваког часа могао да откаже. Не би волео да се проведе као комшиница која је, пре месец-два, сатима стајала заглављена између петог и шестог спрата. Извукли су је побледелу од ужаса. Неко ће једном погинути. Указивао је на то Глигорије Гавриловић, указивао. И на кућном савету, и у разговорима на степеништу. Све узалуд. У згради је само једном човеку успевало да га увек чују, наметнуо се тај за председника зграде, као најгрлатији. Да се дерња, надвикује, то није био Глигоријев начин.

И да је са лифтом било све у најбољем реду, као што није, као што ништа у тој згради није било у реду, и не само у тој згради,

нигде ништа није било у реду, ни тада не би подлегао искушењу лакоће. Било би то превише једноставно, домаће, свакодневно, скоро успутно. Ако мислиш озбиљно, ваља ти да се мало и помучиш. Иначе није оно право.

Изабрао је најбоље одело, оно које носи на свадбама и сахранама. Иде ли то у сватове кад се тако надодолио, подругнула се жена. Волела је да се подругује. Не, није ишао у сватове. У сватовима је бивао све ређе, на сахранама све чешће. Хватао је себе како над отвореном раком, док поп мрмља и запева своје, нагаћа – ко је следећи. Ретко је први одлазио најстарији или најболеснији од присутних. Никада неки од оних који су се највише жалили. Смрт је бирала хировито. Себе је у тим нагаћањима прескакао, неће њега, имао је још недовршених послова, овде, на земљи, одлазе би, некако му се чинило, они који овде више немају шта да траже.

Одело га је жуљало испод пазуха, у њему му је било вруће, али Глигорије је умео да се носи са непријатностима. Ни као дете није био пекмез, кењкало. Себе није ни штедео, ни тетошио. Није повлађивао својим слабостима. Бојао се висине, и на мердевинама га је хватала вртоглавица. Да ли је због тога требало, да ли је имао права да одустане? Хоћеш ли да нешто постигнеш? Како, ако не надвладаш себе? Има значаја само оно што је тешко, све остало је лук и вода.

Оно што је наумио је извести што ближе центру града, да би се сјагали новинари, до периферије се не би цимали. Презирао је новинарски башибозук, ту плиткоумну предузимљивост, ту брбљиву, брљиву, блебетаву брзоплетост. Ипак, морао је да рачуна са њима, онаквима какви јесу. Требали су му. Да пренесу његову поруку.

На станици, блѣснуле су бронзане наушнице. Мљацнуле су усне. Аутобус је шкрипнуо, хукнуо. Закотрљао се. Промишцали су прозори зграда.

Није ли среда била бољи дан, прикрала се помисао. Или четвртак? Можда уторак? Проклети понедељак је, наравно, одмах прецртао, понедељком су сви најгоре воље. Петак би да прескоче како би се докопали суботе. Махнуо је руком, да отера сумњу. Нема колебања, нема одлагања. Одлука је пала, ваља је спровести у дело. Иначе би могао да се премишља унедоглед. Премишљао се читавог живота, време је да се дејствује. Иначе ће иструнути од силног премишљања.

Није ли, уосталом, већ размотрио све околности? Није ли осмотрио како то изгледа у захукталости радног дана? Није ли устукнуо пред бучном бујицом саобраћаја? Зар би ишта могло да

поремети тај ток? Зар би се ишта чуло у том хуку? Зар би ишта умакло жрвњу дневне ужурбаности? Ко да те примети у вртлогу вести? Недеља је била прави избор, радним даном те град гута. Недеља је била процеп, за продор.

Наравно, да је у рукама имао каквог главешину, неког од оних што се не скидају с телевизијских екрана, могао би шта му је воља и кад му је воља. Усплахирене водитељке би извештавале задиханим, загрцнутим гласом, као да су управо устрчале уз степенице студија са најновијом вешћу у рукама, па са се сада боре да дођу до даха и саопште шта се збива. Узрујани натписи би трчали у дну екрана, чак и током серија и филмова, ако би серија и филмова уопште било. Ако би било икаквог програма осим укључења уживо, с лица места.

То је мамац коме не могу да одоле. Изучио је добро ту новинарску фелу. Нема занимације без сензације.

Морали би да му изађу у сусрет. Морали би да га пунте у програм.

Није покушавао да изнуди ништа за себе. Никада није желео ништа за себе. Никада се није отимао, никада грабио. Због тога су га многи сматрали сметењаком. Болело га је ово омаловажавање, иако је одбијао да то призна.

Глигорије Гавриловић је хтео нешто друго. Хтео је да прене-се своју поруку, изложи своју замисао. За то су му биле потребне отворене очи, начуљене уши сународника. Због тих очију и ушију би му добро дошао некакав главоња, неко кога не могу да пренебрегну. Шта би, иначе, са таквим једним створом?

Хтео је да га саслушају, ништа друго. То је најживља жеља коју је икада имао. Никада јој није било удовољено. Пречули би га или извргли руглу. Иако би само покушао да упозори, опомене, укаже на начине да се погрешан ток преокрене, рђаве околности поправе.

Није ли се отац грохотом смејао, није ли мајка дурљиво пућила усне, сестра колутала очима и вртела кажипрстом по слепочници, када је, у младићким данима, изнео предлог породичног устава који би разрешио кућне несугласице? Нису ли га, по крају, међу родбином, годинама звали Устав? Неки и Уштав и Уштва? Неко је пронео глас наоколо, вероватно отац, можда сестра, не пропустивши прилику да му се јавно наругају. И, како се завршило? Тако да сви они данас једни са другима једва да и говоре. Могло је да буде другачије, да су га само послушали.

Нису ли презриво слегли раменима на предлог за унапређење пословања предузећа који је упутио на генералног лично? Није

ли, недуго затим, фирма отишла под лед? Сам Глигорије се избавио на време, извукао је нужне закључке из својих предвиђања.

На кућном савету, знамо већ како је пролазио. И шта се догодило? Није ли се пливало у говњима када се запушила канализација, као што је предвидео да ће се догодити? Лифт да не помиње. И фасаду која само што се не обруши неком на главу.

Овог пута улог је био већи. Много већи. Читава земља је срљала у пропаст а Глигорије Гавриловић је знао како да то срљање заустави. Знао је где лежи спас. Овог пута неће дозволити да све пробе тек тако, појео медавед магарца, или то беше вук. Овог пута ће се изборити за пажњу.

Истина, нема никаквог главоњу у рукама, да њиме адутира. Главоње је лакше упуцати него отети. За прво је довољан један прецизан хитац, друго је скопчано с толиким препрекама и потешкоћама да је практично неизводиво. Уз онолико обезбеђење, не можеш ни да му приђеш, а камоли да га покупиш.

Да има своју телевизију, обзнанио би све до чега је дугима мозгањима дошао. Али, откуд му паре за такву играчку? Једва се, и за свакодневне потребе, натегне од месеца до месеца. Да запоседне неку телевизијску станицу, и на то је помишљао. Али како? За то ти требају и оружје и људи, а Глигорију недостаје и једно, и друго. Уопште говорећи, код њега оно што нема далеко претеже над оним што има. Несразмера је огромна.

Чега нема, без тога се мора. И без главоње ће бити довољно убедљив. Уложиће оно што ниједан главоња не би. Властити живот. И то не на сопствену, него на општу корист. Преко тога не могу да пређу. Овог пута ће се изборити да каже своје. И покрене лавину. Многи су, уверен је, у његовим речима препознали оно што сами нису успели, или се нису усудили да домисле. Тргуће их из дремежа. Суочити са истином. Натерати да нешто предузму. Брижљиво је припремио свој наступ. Изабрао је речи које се заривају у мозак, распрскавају у срцу.

Ево га, на десетак корака од одредишта.

Шта је сад то?

Корак губи чврстину, ноге постају житке. Зуји му у ушима, магли се пред очима. Дланови се зноје, јабучица поиграва, сако жуља, кравата стеже.

Недостаје му ваздуха.

Није ваљда да се уплашио? Зар је могуће да ће устукнути на домак сусрета са судбином?

Не, не, и не! Нема одустајања! То је само природно узбуђење. Неће му дозволити да га надвлада. Иако би, наравно, морао бити хладнокрвнији, на томе није довољно радио.

Застао је да удахне. Не иде му баш најбоље. Вежбе дисања, проклете вежбе дисања, пропустио је да их упражњава. То у одсудном тренутку може да га упропасти.

Некако успева да дође до даха.

Улазна врата зграде коју је одабрао, међутим, не попуштају под притиском. Затечен неочекиваном потешкоћом, покушава поново и поново, још у четвртак је ушао без по муке. Зар су баш сад нашли да поправе проклету механизам? Откуд та ревност? У његовој згради, такве поправке се развлаче месецима.

Да зазвони на интерфон? Код кога? Насумице? Шта да каже? Хоће ли му ико отворити? Можда га неко пропусти без питања? Нема шансе, зашто би то ико урадио?

Покушава да проби као поштар, ничег другог се није досетио, више да има оправдање пред собом него у нади да ће ишта постићи. Врата су заујала, неко се одазвао по аутоматизму, не стигавши да се запита какав је то недељни поштоноша, поступци су нам понекад хитрији од мисли.

Одмакао се од оградe, понор умало да га повуче. Поглед му је побегао, клонуо. Застао је, обесхрабрен дремљивом, некако безвољном масом града.

Ко то да продрма? Није ли се упустио у немогућ подухват? Никада није био ни одлучан, ни убедљив. Увек је у њему било неког оклевања, неке задршке.

Мора напред, мора до краја. Па макар из свега ништа не проишло, макар никог пренуо, никог покренуо, опет је нешто урадио. Рекао је и спасао душу своју.

Речи су га, међутим, напустиле. Оне исте речи које су му се још јутрос ројиле по глави.

Вратиће се. Морају да се врате.

Одабрао је број, прочистио грло. Поново је одабрао број, поново прочистио грло. Грунуће из њега када се сјате новинарске екипе, са фото-апаратима и камерама.

На вратима терасе се појавила једна глава. Обла, зарумењена, коврцава. Придружила јој се друга, уска, шпицасте браде. Трећа је била широка, загупастиг носа, ошишана на нуларицу. Четврта је била плавоока, са огромним наочарима за сунце.

Нуларица је ступила напред, претећег држања.

„Шта тражиш овде, прикане?“

„Увукао се да краде“, одговорила је коврцава уместо Глигорија. „Ето шта тражи.“

„Зови полицију, наватали смо провалника“, довикнула је шпицаста брада неком у дубини зграде.

„Нека пошаљу вод, можда је ту читава банда“, допунила је плавокоса, већ склапајући причу за колегинице са посла, сиротице овако нешто никада неће доживети.

„Разбојник!, цикнула је коврцава.

„Све би нас похарао“, забрундао је шпицобради.

„Свакаквих има на овом свету“, обрецнуле су се наочаре за сунце.

„Ја сам му овде полиција“, широке ноздрве су заиграле, поглед се застаклио, рука замахнула.

Скљокао се пре ударца.

Увиђај је био рутински.

„Боље што му је попустила чука“, рекао је полицајац са више црта на раменима. „Са самоубиствима има више петљанције.“

Полицајац са мање црта није рекао ништа. Само се почешао иза ува.

Нуларица је зурила у своје неупослене шаке.

„Баш је код нас нашао да покуша да се самоубије, као да није било другог места“, плавка је отрчала на телефон, ала ће сви зинути од чуда.

Ето.